

Υπόθεση C-561/07

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

κατά

Ιταλικής Δημοκρατίας

«Παράβαση κράτους μέλους — Οδηγία 2001/23/ΕΚ — Μεταβίβαση επιχειρήσεως — Διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων — Εθνική νομοθεσία προβλέπουσα τη μη εφαρμογή στις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων που βρίσκονται σε “κατάσταση κρίσεως”»

Απόφαση του Δικαστηρίου (δεύτερο τμήμα) της 11ης Ιουνίου 2009. I - 4963

Περίληψη της αποφάσεως

- 1. Κοινωνική πολιτική — Προσέγγιση των νομοθεσιών — Μεταβιβάσεις επιχειρήσεων — Διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων — Οδηγία 2001/23 (Οδηγία 2001/23 του Συμβουλίου, άρθρο 3 §§ 1, 3 και 4)*
- 2. Κοινωνική πολιτική — Προσέγγιση των νομοθεσιών — Μεταβιβάσεις επιχειρήσεων — Διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων — Οδηγία 2001/23 (Οδηγία 2001/23 του Συμβουλίου, άρθρο 4 § 1)*
- 3. Κοινωνική πολιτική — Προσέγγιση των νομοθεσιών — Μεταβιβάσεις επιχειρήσεων — Διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων — Οδηγία 2001/23 (Οδηγία 2001/23 του Συμβουλίου, άρθρο 5 § 2, στοιχείο α')*

4. Κοινωνική πολιτική — Προσέγγιση των νομοθεσιών — Μεταβιβάσεις επιχειρήσεων — Διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων — Οδηγία 2001/23 (Οδηγία 2001/23 του Συμβουλίου, άρθρα 3 § 3, 4 και 5 § 3)

1. Το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/23, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων, προβλέπει εξαίρεση από την εφαρμογή των παραγράφων 1 και 3 του ίδιου άρθρου 3, οι οποίες επιβάλλουν στον εκδοχέα να διατηρεί τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν για τον εκχωρητή από σύμβαση εργασίας ή εργασιακή σχέση, καθώς και τους συμφωνηθέντες με συλλογική σύμβαση όρους εργασίας, μέχρι την ημερομηνία της καταγγελίας ή της λήξεως της συλλογικής συμβάσεως ή της θέσεως σε ισχύ ή της εφαρμογής άλλης συλλογικής συμβάσεως, επί τουλάχιστον ένα έτος.

Η εξαίρεση αυτή αφορά τα δικαιώματα των εργαζομένων επί παροχών λόγω γήρατος ή αναπηρίας ή προς επιζώντες βάσει συμπληρωματικών επαγγελματικών ή διεπαγγελματικών συστημάτων συνταξιοδότησης, που υφίστανται, εκτός των προβλεπομένων εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Συνεπώς, λαμβανομένου υπόψη του γενικού σκοπού προστασίας των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως, τον οποίο επιδιώκει η εν λόγω οδηγία, η εξαίρεση αυτή πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Επομένως, μόνον οι παροχές που παρέχονται εκτός των εκ του νόμου προβλεπομένων συστη-

μάτων κοινωνικής ασφάλισης που απαριθμούνται περιοριστικά στο άρθρο 3, παράγραφος 4, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/23 μπορούν να μην καταλαμβάνονται από την υποχρέωση μεταβιβάσεως των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 4, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/23, ακόμη και όταν τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την εξαίρεση αυτή, οφείλουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων όσον αφορά τα κεκτημένα δικαιώματά τους ή εκείνα που πρόκειται να αποκτηθούν για παροχές λόγω γήρατος, περιλαμβανομένων των παροχών προς επιζώντες, βάσει των συμπληρωματικών συστημάτων που διαλαμβάνονται στο στοιχείο α' της ίδιας διατάξεως.

(βλ. σκέψεις 29-32)

2. Το γεγονός ότι μια επιχείρηση έχει κηρυχθεί σε κατάσταση κρίσεως κατά την έννοια της εθνικής νομοθεσίας δεν μπορεί να συνεπάγεται οπωσδήποτε και συστηματικά μεταβολές του εργατικού δυναμικού κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/23, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση

των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων. Εξάλλου, οι λόγοι που δικαιολογούν απόλυση μπορούν να ισχύουν, σύμφωνα με τις επίμαχες ιταλικές διατάξεις, μόνο σε ειδικές περιπτώσεις κρίσεως επιχειρήσεως. Επομένως, η διαδικασία διαπίστωσης της καταστάσεως κρίσεως της επιχειρήσεως δεν συνιστά οπωσδήποτε και συστηματικά οικονομικό, τεχνικό ή οργανωτικό λόγο, συνεπαγόμενο μεταβολές του εργατικού δυναμικού κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας.

(βλ. σκέψη 36)

3. Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/23, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων, επιτρέπει στα κράτη μέλη, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να μην εφαρμόζουν ορισμένες εγγυήσεις των άρθρων 3 και 4 της εν λόγω οδηγίας στη μεταβίβαση επιχειρήσεως, εφόσον έχει κινηθεί διαδικασία περί αφερεγγυότητας και η διαδικασία αυτή τελεί υπό την εποπτεία αρμόδιας δημόσιας αρχής.

Το Δικαστήριο όμως έκρινε, στο πλαίσιο εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορώσας το ζήτημα αν η οδηγία 77/187, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων

σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων, που προηγείτο της οδηγίας 2001/23, είχε εφαρμογή στη μεταβίβαση επιχειρήσεως για την οποία είχε κινηθεί η διαδικασία προς διαπίστωση της καταστάσεως κρίσεως, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, ότι η εν λόγω διαδικασία αποσκοπεί στη διευκόλυνση της διατηρήσεως της δραστηριότητάς της με σκοπό τη μετέπειτα εξαγορά, δεν περιλαμβάνει δικαστικό έλεγχο ούτε μέτρο διαχειρίσεως της περιουσίας της επιχειρήσεως και δεν προβλέπει αναστολή πληρωμών. Επιπλέον, η αρμόδια εθνική αρχή περιορίζεται στην κήρυξη της καταστάσεως κρίσεως μιας επιχειρήσεως και η διαπίστωση αυτή παρέχει στην οικεία επιχείρηση τη δυνατότητα να επωφεληθεί προσωρινώς από την ανάληψη από το ταμείο εκτάκτου επιδόματος ανεργίας της μισθοδοσίας του συνόλου ή μέρους των μισθωτών της.

Επομένως, ενόψει των στοιχείων αυτών, η διαδικασία προς διαπίστωση της καταστάσεως κρίσεως επιχειρήσεως δεν μπορεί να θεωρείται ότι επιδιώκει σκοπό ανάλογο με αυτόν που επιδιώκεται στο πλαίσιο της διαδικασίας περί αφερεγγυότητας, που διαλαμβάνεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/23, ούτε ότι τελεί υπό την εποπτεία αρμόδιας δημόσιας αρχής όπως προβλέπεται στο ίδιο άρθρο. Κατά συνέπεια, δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως στην περίπτωση της διαδικασίας προς διαπίστωση της καταστάσεως κρίσεως.

(βλ. σκέψεις 38-40)

4. Το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων, παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να προβλέπουν ότι οι όροι εργασίας μπορούν να μεταβάλλονται για να διατηρείται η απασχόληση μέσω της επιβίωσης της επιχειρήσεως, χωρίς ωστόσο οι εργαζόμενοι να στερηθούν τα δικαιώματα που τους εγγυώνται τα άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 2001/23. Η μεταβολή των όρων εργασίας βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23 δεν συνιστά ειδική παρέκκλιση σε σχέση με την εγγύηση που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας και η οποία εξασφαλίζει τη διατήρηση των όρων εργασίας που έχουν συμφωνηθεί βάσει

συλλογικής συμβάσεως επί τουλάχιστον ένα έτος μετά τη μεταβίβαση. Συγκεκριμένα, επειδή οι κανόνες της οδηγίας 2001/23 πρέπει να θεωρηθούν ότι έχουν επιτακτικό χαρακτήρα υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπεται δυσμενής για τους εργαζομένους παρέκκλιση από αυτούς, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν για τον εκχωρητή από υφιστάμενη την ημερομηνία μεταβιβάσεως συλλογική σύμβαση μεταβιβάζονται αυτοδικαίως στον εκδοχέα εκ της μεταβιβάσεως και μόνον. Επομένως, η μεταβολή των όρων εργασίας την οποία επιτρέπει το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23 προϋποθέτει ότι έχει ήδη συντελεστεί η μεταβίβαση των δικαιωμάτων των εργαζομένων στον εκδοχέα.

(βλ. σκέψεις 44, 46)